

Regulamin Egzaminów i Zawodów Psów Towarzyszących 1,2,3 stopnia

ZASADA PODSTAWOWA: Za wykonanie każdego ćwiczenia sędzia przyznaje oceny: doskonałą, bardzo dobrą, dobrą, dostateczną lub niedostateczną przydzielając do niej odpowiednią ilość punktów.

I. Postanowienia ogólne

Egzaminy i zawody Psów Towarzyszących mają na celu ocenę stopnia wyszkolenia psa i jego zdolności do współpracy z człowiekiem w zakresie posłuszeństwa. Dają możliwość sportowej rywalizacji.

W egzaminach Psów Towarzyszących mogą brać udział wszystkie psy, zarówno z rodowodami jak i nierasowe, będące własnością członków Związku Kynologicznego w Polsce, tak jak we wszystkich dyscyplinach sportów kynologicznych w Związku.

Zalecane jest organizowanie zawodów sportów kynologicznych przy wystawach psów, co podnosi atrakcyjność imprezy i przyczynia się do popularyzacji kynologii.

Przewodnik wykonuje ćwiczenia z psem stosując się do poleceń regulaminu, sędziego i organizatora dobrowolnie, na własne ryzyko. Ponośi on też całkowitą odpowiedzialność za szkody spowodowane przez jego psa.

II. Ogólne zasady przeprowadzania egzaminów PT

1. Przebieg egzaminu

Do egzaminu na placu ćwiczeń zgłasza się do sędziego 2 przewodników z psami. Zatrzymują się przed sędzią, meldują chęć startu, podają nazwę psa i swoje nazwiska (*n.p. Jan Kowalski z psem ATOS ze Wzgórza melduje się do egzaminu PT-1*). Sędzia podchodzi do nich i wita się. Następnie przeprowadza identyfikację psów, która opisana jest w następnym punkcie.

Po dokonaniu identyfikacji, sędzia wskazuje jednemu z przewodników miejsce, w którym pies będzie wykonywał ćwiczenia, a drugiemu miejsce, w którym pies będzie zostawał.

Po całkowitym zakończeniu egzaminu wracają do sędziego meldując zakończenie ćwiczeń. Sędzia omawia ocenę. Przewodnicy schodzą z terenu.

2. Identyfikacja psa

Identyfikacja psa ma na celu sprawdzenie, nie tylko czy zgłoszone dane psa są prawdziwe, ale także jak pies zachowuje się w bliskiej obecności obcego człowieka.

Kontrolę przeprowadza sędzia po zameldowaniu się przewodników na miejscu egzaminu. Pies jest na luźnej smyczy tak, aby mógł normalnie poruszać się i zachowywać.

Do każdego przewodnika z psem sędzia podchodzi normalnym krokiem. Przewodnik musi zachowywać się obojętnie, nie może pobudzać ani hamować psa.

Ocenie podlega zachowanie psa podczas zbliżania się sędziego, przy bezpośrednim kontakcie z nim przy pokazywaniu tatuażu lub sprawdzeniu czipu. Jeżeli pies nie ma tatuażu (czipu); (pies bez rodowodu), przewodnik pokazuje wnętrze jego ucha. W czasie tej czynności pies musi zachowywać się spokojnie. Tatuaż psa (lub wnętrze ucha psa) pokazuje sędziemu przewodnik. W tym celu może psa posadzić, położyć lub podnieść.

- Pozytywne zachowanie - pies jest pewny siebie, mający poczucie bezpieczeństwa, uważny, pełen temperamentu, naturalny, swobodny.
- Dopuszczalne zachowanie - pies jest nieco niespokojny, przesadnie podniecony lub zaniepokojony. Tak zachowujące się psy mogą zostać dopuszczone do egzaminu, jednak w jego toku muszą być uważnie obserwowane, czy stan ich socjalizacji jest dostateczny.
- Negatywne zachowanie - pies jest bardzo agresywny, lub lękliwy i wyraźnie boi się zbliżenia sędziego. Psy tak zachowujące się nie mogą być dopuszczone do egzaminu.

3. Podstawowe zasady wykonywania ćwiczeń

Regulamin Egz-Zawodów Psów Towarzyszących 1,2,3 stopnia (2010)

Obok szczegółowych opisów dla poszczególnych ćwiczeń przewodnicy zobowiązani są do stosowania się do następujących zasad:

Każde ćwiczenie rozpoczyna się i kończy w pozycji wyjściowej – (przewodnik stoi, pies siedzi przy nodze przewodnika) – w przewidzianym dla każdego ćwiczenia miejscu (z wyjątkiem gdy opis ćwiczenia stanowi inaczej).

W trakcie wykonywania wszystkich ćwiczeń i w przerwach pomiędzy nimi pies musi mieć na szyi na egz. PT-1 zwykłą obrozę, względnie łańcuszek, na egz. i zawodach PT 2 i 3 pojedynczy, luźny łańcuszek.

Przewodnik nie może mieć przy sobie żadnego jedzenia ani zabawek dla psa.

W ćwiczeniach wykonywanych bez smyczy, smycz powinna być przewieszona przez lewe ramię na prawy bok lub schowana do kieszeni. Przewodnik musi być w stanie w każdej chwili zapiąć psa na smycz.

W ćwiczeniu „Chodzenie przy nodze na smyczy” smycz powinna być trzymana przez przewodnika tylko lewą ręką.

Możliwe jest prowadzenie psa po prawej stronie przewodnika, a nie po lewej, tak jak jest to w opisie ćwiczeń, o ile przewodnik widzi taką konieczność. Opis ćwiczeń należy wówczas interpretować jak w lustrzanym odbiciu.

Jeżeli przewodnik pomyli komendę (n.p. „noga” zamiast „do mnie”), a pies wykona ją bezbłędnie – można przyznać za to ćwiczenie maksimum ocenę bardzo dobrą.

Jeżeli natomiast przewodnik pomyli kolejność ćwiczeń, sędzia może na egzaminie ocenić ćwiczenia w innej kolejności, a na zawodach powinien nakazać wykonanie ćwiczenia właściwego. Na zawodach nie przewiduje się możliwości powtarzania ćwiczeń.

- **Komendy dla psa**

Są nimi pojedyncze, krótkie słowa używane stale, takie same dla tych samych czynności. Podane w regulaminach komendy są przykładami, które można zastąpić innymi słowami określającymi czynność, jaką ma wykonać pies.

- **Pochwały w trakcie egzaminu**

Po zakończeniu pojedynczego ćwiczenia przewodnik może *krótco* pochwalić psa. Nie wolno psa rozbawiać, ani dać mu smakołyku. Po pochwie przed rozpoczęciem następnego ćwiczenia należy odczekać minimum 3 sekundy i przyjąć nową postawę wyjściową.

Pomiędzy ćwiczeniami pies powinien znajdować się pod kontrolą przewodnika. Poprawienie pozycji psa przed rozpoczęciem ćwiczenia nie jest karane przez sędziego obniżeniem oceny.

4. Dokumentacja z egzaminów i zawodów

Z przeprowadzonych egzaminów i zawodów należy sporządzić protokół, który musi być podpisany przez sędziego (sędziów) przeprowadzającego egzamin, zawody lub mistrzostwa. Oryginał protokołu w terminie 14 dni winien być przesłany na adres Głównej Komisji Szkolenia Psów.

Równocześnie kopię protokołu należy przesłać na adres Oddziału Przewodniczącego Podkomisji Psów Towarzyszących (patrz: „Zasady organizacji imprez sportów kynologicznych”).

Wszyscy uczestnicy egzaminów, zawodów oraz mistrzostw powinni otrzymać kartę oceny oraz dyplom z wpisami wyników, lokat i ewentualnych tytułów. Dyplomy można zamawiać w Zarządzie Głównym, względnie wydać samodzielnie, odrębne dla danej imprezy. Każdemu uczestnikowi wpisuje się wynik do książeczki startowej.

Oddziały przeprowadzające, zawody i mistrzostwa winny przygotować dla uczestników medale oraz w miarę możliwości nagrody (upominki). Medale należy zamawiać we własnym zakresie. Powinny one w treści zawierać nazwę oddziału organizatora (n.p. Oddz. Komisja Szkolenia, nazwa Oddziału), logo Związku i o ile to możliwe nazwę imprezy.

Organizatorzy egzaminów mogą również zastosować powyższą zasadę.

5. Książeczki startowe

Książeczkę startową musi mieć każdy uczestnik. Organizator zbiera książeczki od uczestników, gdy zgłaszają się na egzamin lub zawody, wpisuje w książeczki uzyskane wyniki i daje je sędziemu do podpisu. Na zakończenie imprezy organizator oddaje książeczki z wpisem. Książeczki startowe

są do uzyskania w każdym Oddziale Związku. Patrz „Zasady organizacji imprez sportów kynologicznych”.

III. OCENA

Za wykonanie każdego ćwiczenia sędzia przyznaje oceny: **doskonałą, bardzo dobrą, dobrą, dostateczną lub niedostateczną** przydzielając do niej odpowiednią ilość punktów w/g tabeli w p. III.2. Suma tych punktów daje ogólny wynik, któremu odpowiada ocena ogólna o stopniach jak wyżej. O lokatach t.j. kolejności zajętych miejsc decyduje ilość zdobytych punktów. (patrz p.V – klasyfikacja)

Oceny wpisuje się do dokumentacji i książeczek startowych – patrz. P.II.4 i 5.

Po zakończeniu ćwiczeń przez psa, sędzia powinien publicznie omówić wykonanie ćwiczenia.

Ocena przyznana przez sędziego jest ostateczna i nieodwołalna.

O obniżeniu oceny w poszczególnych ćwiczeniach decyduje sędzia uwzględniając m. in. przypadki:

- wpływania na psa niedozwolonymi metodami (doping);
- załatwiania się psa w czasie ćwiczeń;
- opieszałego wykonywania poleceń;
- używania komend dodatkowych;
- używania podwójnych komend (słownych i optycznych) jeśli nie jest to wyraźnie dozwolone w opisie ćwiczenia.
- zatrzymywania się i myszowanie psa po ziemi w czasie wykonywania ćwiczenia;
- przekroczenie ilości dozwolonych komend dodatkowych – oznacza możliwość przyznania maksimum oceny niedostatecznej.
- innych błędów nie wymienionych powyżej

Wymuszanie siłowo na psie zachowań przy pomocy nacisku rękami na ciało, chwytywanie i ciągnięcie za obrozę, szarpanie smyczą, zatrzymywanie psa rękami lub wyrzutem nogi, przekroczenie ilości podanych dozwolonych komend dodatkowych skutkuje przyznaniem 0 pkt za dane ćwiczenie.

III.1 Wylamanie psa spod kontroli i dyskwalifikacja

A. Wylamanie

W razie wylamania się psa spod wpływu przewodnika i odbiegnięcia od niego, rozbawienia, nie puszczenia aportu:

1. na egzaminie PT 1

- podporządkowanie psa po pierwszej komendzie – maksymalna ocena bardzo dobra ;
- podporządkowanie psa po drugiej komendzie – maksymalna ocena dobra;
- podporządkowanie psa po trzeciej komendzie danej na znak sędziego – maksymalna ocena dostateczna; -w danym ćwiczeniu.

2. na zawodach i egzaminach PT 2 i PT 3:

- podporządkowanie psa po pierwszej komendzie – maksymalna ocena dobra;
- podporządkowanie psa po drugiej komendzie – maksymalna ocena dostateczna;
- podporządkowanie psa po trzeciej komendzie danej na znak sędziego - ocena niedostateczna; - w danym ćwiczeniu

B. Dyskwalifikacja

Następuje w przypadkach:

1. Na egzaminie PT 1: jeżeli pies nie podporządkuje się po czwartej dodatkowej komendzie wydanej przez przewodnika na znak sędziego.
2. Na egzaminie i zawodach PT 2 i PT 3: jeżeli pies nie podporządkuje się po trzeciej dodatkowej komendzie wydanej przez przewodnika na znak sędziego.
3. Jeżeli przewodnik nie panuje nad psem.
4. Jeżeli przewodnik uderzy psa podczas wykonywania ćwiczeń lub w przerwie między ćwiczeniami.
5. Za agresję psa wobec innych zwierząt i ludzi.
6. Za uporczywe i ciągle stosowanie metod niedozwolonych; stosowanie w trakcie egzaminu zabawek, dawanie karmy (doping), oraz stosowanie fizycznego przymusu.
7. Za samowolne wejście nie wezwanego przewodnika z psem na plac ćwiczeń w dniu zawodów.

8. Za nieetyczne i nie sportowe zachowanie się przewodnika oraz podważanie werdyktu sędziego, zarówno w odniesieniu do własnego psa jak i innych uczestników W przypadku dyskwalifikacji wszystkie zdobyte dotychczas punkty zostają anulowane. Fakt dyskwalifikacji wpisuje się do książeczki startowej psa. O dyskwalifikacji za niesportowe zachowanie organizator powiadamia podając przyczynę dyskwalifikacji pisemnie Oddział macierzysty zawodnika oraz Główną Komisję Szkolenie Psów, którzy zobowiązani są wyciągnąć wobec winnego konsekwencje dyscyplinarne.

III.2 Skala ocen

Oceny za poszczególne ćwiczenia jak i za całość występu odpowiadają procentowej ilości maksymalnie możliwych do zdobycia punktów.

- ocena doskonała: 96% - 100%
- ocena bardzo dobra: 90% - 95%
- ocena dobra: 80% - 89%
- ocena dostateczna: 70% - 79%
- ocena niedostateczna: 0 – 69%

Maksymalną ilością punktów możliwych do zdobycia na każdym egzaminie jest 200.

TABELA OCEN:

maksymalna ilość punktów:	10	15	20	30	40	200
ocena doskonała	10	14,5 - 15	19,5 - 20	29 - 30	38,5 – 40	192 - 200
ocena bardzo dobra	9 – 9,5	13,5 - 14	18 - 19	27 – 28,5	36 – 38	180 - 191
ocena dobra	8 – 8,5	12 - 13	16 – 17,5	24 – 26,5	32 – 35,5	160 - 179
ocena dostateczna	7 – 7,5	10,5-11,5	14 – 15,5	21 – 23,5	28 – 31,5	140 - 159
ocena niedostateczna	0 – 6,5	0 - 10	0 – 13,5	0 - 20,5	0 – 27,5	0 - 139

IV. Stopnie egzaminu

PT1 – przeznaczony dla psów początkujących. Na tym poziomie nie rozgrywa się zawodów, a przeprowadza wyłącznie egzaminy.

PT-2, PT-3 – stopnie zaawansowane, w których organizuje się egzaminy i rozgrywa zawody.

Mistrzostwa Polski Psów Towarzyszących rozgrywane są według przepisów PT 3 stopnia.

W dniu zawodów nie wolno przeprowadzać treningów na placu przewidzianym do ćwiczeń.

IV.1 Zasady przejścia pomiędzy stopniami

Dla psów nie posiadających tytułów:

Prawo do startu w PT2 uzyskuje pies po zdaniu egzaminu PT-1, prawo do startu w PT-3 uzyskuje pies po zdaniu egzaminu PT2. Uzyskanie oceny doskonałej na egz. – zawodach PT-3 uniemożliwia powrót do startów na niższym stopniu.

Dla psów posiadających tytuły zdobyte wg poprzednich zasad:

Psy posiadające wyszkolenie PT mają uznany stopień PT1 i prawo do startu w PT2.

Psy, które uzyskały w wyniku startu w zawodach wg regulaminu zawodów PT ocenę doskonałą mają zaliczony stopień PT3 i prawo do startu w PT2 oraz PT3.

Zdobyte stopnie weryfikowane są na podstawie wpisów w książeczce startowej psa względnie przedstawionych oryginałów kart ocen.

W razie wątpliwości wyniki danego psa mogą być sprawdzone w oryginałach protokółów w GKSP.

Psy w wyszkoleniu IPO mają prawo do startu w zawodach PT2 i PT3, jednak wcześniej muszą uzyskać wymagane wyniki do startu (patrz j.w.).

V. Klasyfikacja indywidualna

O kolejności zawodników (uczestników) na danym egzaminie i zawodach decyduje łączna ilość zdobytych punktów.

Jeżeli zawody odbywają się o jakiś tytuł, może on być przyznany wyłącznie zawodnikom, którzy uzyskali ocenę pozytywną (dostateczną), niezależnie od uzyskanej lokaty.

Jeżeli wynik końcowy dwóch lub większej ilości psów jest jednakowy, kolejność należy ustalić następująco:

- Dla egzaminów wyłącznie w posłuszeństwie (PT-1,2,3) i zawodów - o wyższej lokacie rozstrzyga wyższy wynik w aportowaniu, jeżeli i te wyniki są jednakowe, rozstrzyga wyższy wynik w chodzeniu przy nodze bez smyczy. Jeżeli i te rezultaty są jednakowe należy przyznać wyższą lokatę młodszemu psu.
- Dla egzaminów, w których są konkurencje węchowe i posłuszeństwo (PTT-I i PTT-II) - o wyższej lokacie decyduje wyższa ilość punktów w pracy węchowej łącznie. Jeżeli są one jednakowe, decyduje wyższa ocena z aportowania. Jeżeli oba wyniki są jednakowe należy przyznać lokatę ex aequo.

Medale:

Organizator zawodów i mistrzostw powinien obok dyplomów i kart ocen przygotować medale wyróżniające przyznawane za pierwsze trzy miejsca indywidualne:

- „**złoty**” - za pierwsze miejsce, „**srebrny**” - za drugie miejsce, „**brązowy**” - za trzecie miejsce

Warunkiem przyznania medalu jest uzyskanie oceny co najmniej dostatecznej.

VI. Klasyfikacja drużynowa

Klasyfikację drużynową przeprowadza się na zawodach i mistrzostwach, o ile przewiduje to program imprezy. Drużyny mogą zgłaszać wyłącznie Oddziały Związku.

Drużyna składa się co najmniej z trzech i co najwyżej pięciu zawodników. Na wynik drużyny składa się suma punktów trzech najlepszych zawodników, którzy uzyskali pozytywny wynik.

Jeżeli rezultaty są jednakowe należy przyznać miejsce ex aequo.

Wszyscy zawodnicy w drużynie powinni otrzymać medale wyróżniające – „złote” za pierwsze miejsce, „srebrne” - za drugie, „brązowe” - za trzecie.

Jeden przewodnik może w ramach drużyny prowadzić tylko jednego, wskazanego na odprawie psa. Inne psy może prowadzić tylko w konkurencji indywidualnej.

VII. Opisy ćwiczeń na egzaminach:

Pies Towarzyszący 1 stopnia

1. Chodzenie przy nodze na smyczy	20 pkt
2. Chodzenie przy nodze bez smyczy	40 pkt
3. Przywołanie <i>do nogi</i>	10 pkt
4. Przynoszenie własnego przedmiotu	30 pkt
5. Zmiany pozycji <i>siad / waruj</i>	20 pkt
6. Bieganie na komendę i przywołanie do nogi	20 pkt
7. Badanie uzębienia psa	10 pkt
8. Pozostawanie w pozycji <i>siad</i>	20 pkt
9. Pozostawanie w pozycji <i>waruj</i>	20 pkt
10. Wrażenie ogólne	10 pkt

Razem 200 pkt

1. Chodzenie przy nodze na smyczy

20 pkt

krokiem 10 pkt., biegiem 10 pkt.

Komendy: *noga, siad*

Dozwolony jest jednoczesny krótki gest przy komendzie *siad*.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, na luźno trzymanej smyczy na wyznaczonej trasie o długości około 30 kroków w/g rysunku. Komendy można wydać przy ruszaniu, zwrotach i zatrzymaniu. Po przejściu 10 kroków przewodnik wykonuje zwrot w prawo, po przejściu następnych 10 kroków – zwrot w lewo, po dalszych 10 krokach wykonuje w tył zwrot i zatrzymuje się, a pies siada. Tą samą drogą przewodnik wraca z psem niezbyt szybkim biegiem do miejsca startu, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przybyciu do miejsca startu wykonuje w tył zwrot, zatrzymuje się, a pies siada. (Wolno dać komendę *siad*)

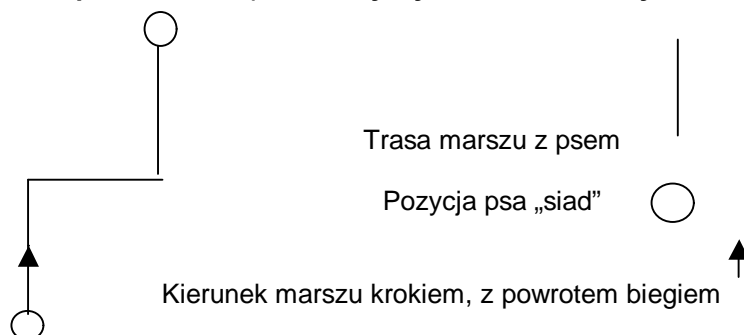
Pies powinien przez całe ćwiczenie iść lub biec trzymając bark przy nodze przewodnika.

Przewodnik nie powinien zmieniać tempa marszu na prostych i przy zwrotach. Ręce powinny być trzymane w sposób naturalny.

Zwroty w tył można wykonać tylko przez lewe w jeden z następujących sposobów:

- z obejściem psa za przewodnikiem lub
- z obróceniem się psa z przewodnikiem bez opuszczania miejsca przy lewej nodze.

Chodzenie psa przy nodze przewodnika (szkic dotyczy ćwiczeń we wszystkich stopniach)

Ocenę obniżają: Wyprzedzanie, odsuwanie się psa na bok, zostawanie z tyłu, siadanie wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna (szarpanie lub ciągnięcie psa smyczą), brak uwagi we wszystkich rodzajach ruchu i zwrotach, doping, presja wywierana na psa.

2. Chodzenie przy nodze bez smyczy

40 pkt

krokiem 20 pkt., biegiem 20 pkt.

Komendy: *noga, siad*

Dozwolony jest jednoczesny krótki gest przy komendzie *siad*.

Przewodnik odpina psu smycz i chowa ją do kieszeni lub przewiesza przez lewe ramię na prawy bok. Następnie przyjmuje pozycję wyjściową i wykonuje ćwiczenie analogicznie jak „chodzenie przy nodze przewodnika na smyczy”.

Ocenę obniżają: Wyprzedzanie, odsuwanie się psa na bok, zostawianie z tyłu, siadanie wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, brak uwagi we wszystkich rodzajach ruchu i zwrotach, doping, presja wywierana na psa.

3. Przywołanie psa do nogi

10 pkt

Komendy: *zostań, noga*

Komendy słowne mogą być powiązane z krótkim gestem.

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 5

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w miejscu wskazanym przez sędziego.

Na polecenie sędziego przewodnik pozostawia psa w pozycji siedzącej (można wydać komendę *zostań*) i odchodzi od niego na odległość 10 kroków, zatrzymuje się i odwraca w stronę psa. Na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą słowną i/lub znakiem optycznym. Pies powinien jak najszybciej przybiec i usiąść przy lewej nodze przewodnika w pozycji wyjściowej.

Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

a. obchodząc przewodnika naokoło,

b. obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

Ocenę obniżają: Wolny bieg, siadanie niedokładne, wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, doping.

4. Przynoszenie własnego przedmiotu

30 pkt

Komendy: (*aport, do mnie, daj, noga*) lub (*aport, noga, daj*)

Komendy słowne *aport, do mnie, noga* mogą być powiązane z krótkim gestem.

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 5

Przewodnik wyrzuca przed siebie własny przedmiot na odległość ok. 10 kroków. Nie może być to jedzenie ani zabawki, do których jedzenie się wkłada. Przed rzuceniem przedmiotu przewodnik może psa rozbawić. Przewodnik wysyła psa po przedmiot komendą *aport*. Pies powinien szybko, najkrótszą drogą pobiec po przedmiot, podnieść go i na następną komendę *do mnie* lub *noga* najkrótszą drogą, szybko go przynieść. Komenda do powrotu może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu. Dopuszczalne jest dopingowanie psa do przyniesienia przedmiotu.

Po powrocie z aportem pies może:

a. usiąść bezpośrednio przed przewodnikiem, na komendę *daj* oddać aport, następnie na komendę *noga* usiąść przy nodze przewodnika lub

b. usiąść bezpośrednio przy nodze przewodnika i na komendę *daj* oddać aport.

Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać przedmiot w prawej ręce opuszczonej w dół.

Kryteria oceny:

Ocenę obniżają: Powolny bieg, błędy w podjęciu, wolny powrót, upuszczenie „aportu” podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, błędy w siadaniu przed przewodnikiem, lub przy nodze i w zakończeniu ćwiczeń.

Za wykonanie ćwiczenia z rozbawieniem i/lub dopingiem do powrotu można przyznać maksimum ocenę dobrą (maks. 26,5 pkt)

Dla uzyskania oceny dostatecznej aport musi być przyniesiony na co najmniej na 5 kroków przed przewodnika.

Jeżeli pies nie podjął aportu należy przyznać 0 punktów.

5. Zmiany pozycji *siad/waruj* 10 + 10

20 pkt

Komendy: *zostań, waruj, siad*

Komendy słowne mogą być powiązane z krótkim gestem.

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 3 dla każdej pozycji.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Przewodnik pozostawia psa w pozycji *siad*, może dać komendę *zostań* i odchodzi od psa na 3 - 5 kroków. Po zatrzymaniu się robi zwrot do psa i na znak sędziego daje komendy do zmian pozycji *waruj/siad*. Po zakończeniu zmian pozycji przewodnik wraca do psa i staje po jego prawej stronie. Sposób podejścia przewodnika do psa jest dowolny.

Ocenę obniżają: samowolna zmiana pozycji, opieszale wykonanie ćwiczenia. Za nie wykonane elementy ćwiczenia odlicza się 10 pkt. Jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji po wydaniu 3 dodatkowych komend przewodnik wraca do psa i daje komendę żeby uzyskać żądaną pozycję, po czym oddala się i kontynuuje ćwiczenie. Jeśli pies przyjmie żądaną pozycję po dojeździe przewodnika, traci punkty wyłącznie za nie zaliczenie tej pozycji (10 pkt), jeśli nie przyjmie żądanej pozycji – nie zalicza się całego ćwiczenia.

6. Bieganie na komendę i przywołanie do nogi

20 pkt

Komendy: *biegaj, noga, siad*

Komendy słowne mogą być powiązane z krótkim gestem.

Ilość dozwolonych komend dodatkowych do odbiegnięcia: 3; do przywołania: 5.

Podejście psa do nogi przewodnika jest dowolne.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na polecenie sędziego przewodnik zaczyna maszerować z psem przy nodze, bez smyczy. Po około 10 krokach przewodnik daje komendę *biegaj* - pies powinien oddalić się na odległość co najmniej 5 kroków. Można wskazać kierunek ręką. Jeśli pies nie oddala się, przewodnik może po przejściu kilku kroków powtórzyć komendę *biegaj*. Gdy pies odbiega, przewodnik może zmienić kierunek ruchu. Po odbiegnięciu psa, po kilku sekundach na komendę *noga* pies wraca do nogi przewodnika.

Przewodnik wołając psa może stać lub iść:

a. po powrocie do stojącego przewodnika pies powinien usiąść przy nodze,

b. gdy pies podchodzi do idącego przewodnika, ten po kilku krokach zatrzymuje się, a pies siada przy nodze.

W obu przypadkach wolno dać komendę *siad*.

Po zakończeniu tego ćwiczenia przewodnik przypina psu smycz.

Ocenę obniżają: Wolne przychodzenie, dodatkowe komendy, niedokładne wykonanie. Nie odbiegnięcie psa na co najmniej 3 kroki: ocena ćwiczenia „0”. Jeżeli przewodnik zwiększa odległość od psa zmianą kierunku marszu, można przyznać maks. ocenę bardzo dobrą.

7. Badanie uzębienia psa

10 pkt

Komendy: *siad, badanie*

Komenda słowna *siad* może być powiązana z krótkim gestem.

Przewodnik z psem przy nodze, na smyczy podchodzi do sędziego, zatrzymuje się i sadza psa przy nodze. Wolno dać komendę *siad*. Następnie na polecenie sędziego przewodnik może dać psu komendę *badanie* i rozchyła wargi psa najpierw z przodu pokazując zgryz, a następnie fafle z obu boków pokazując zęby przedtrzonowe. Pies powinien umożliwić to bez żadnego protestu.

Ocenę obniżają: Próby uniknięcia pokazania uzębienia, lęk niespokojne zachowanie się psa podczas badania według uznania sędziego w zależności od ich intensywności..

8. Pozostawanie w pozycji *siad*

20 pkt

Komendy: *siad, zostań*

Komenda słowna *siad* może być powiązana z krótkim gestem.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Regulamin Egz-Zawodów Psów Towarzyszących 1,2,3 stopnia (2010)

Na polecenie sędziego przewodnik udaje się z psem na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się dając psu komendę *siad*, na co pies powinien niezwłocznie usiąść. Przewodnik odpina psa smycz, może dać komendę *zostań* i odchodzi na odległość 10 kroków, po czym zatrzymuje się i odwraca do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie może podchodzić do psa. Przy psie nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego przewodnik wraca do psa i staje z jego prawej strony. Sędzia daje sygnał do powrotu, gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy chodzenie przy nodze bez smyczy (ćw. nr 2). Sposób dojścia do zostającego psa jest dowolny.

Ocenę obniżają: doping do zostania, podejście psa do nadchodzącego przewodnika. Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 3 długości psa przed zakończeniem ćwiczenia nr 1 (chodzenie przy nodze na smyczy) przez innego psa, ćwiczenie należy ocenić na 0 pkt. Ocena niedostateczna (maks. 13,5 pkt): a) pies zmieni pozycję; b) oddali się od miejsca zostawiania o więcej niż 3 swoje długości w trakcie ćw. nr 2.

9. Pozostawanie w pozycji *waruj*

20 pkt

Komendy: *waruj*, *zostań siad*

Komendy słowne *waruj* i *siad* mogą być powiązane z krótkim gestem.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę *waruj* a następnie może dać komendę *zostań* i odchodzi od psa na odległość 10 kroków, zatrzymuje się i odwraca do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie może podchodzić do psa. Przy zostającym psie nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego, które daje się gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy ćwiczenie pokazywanie uzębienia (ćw. nr 7), przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i po 2-3 sekundach daje komendę by pies usiadł.

Sposób dojścia do zostającego psa jest dowolny.

Ocenę obniżają: doping do zostawiania, podejście psa do nadchodzącego przewodnika. Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 3 swoje długości przed zakończeniem bieganina na komendę (ćw. nr 6) przez drugiego psa, ćwiczenie należy ocenić na 0 pkt. Ocena niedostateczna (maks. 13,5 pkt): a) pies zmieni pozycję; b) oddali się od miejsca zostawiania o więcej niż 3 swoje długości w trakcie ćwiczenia nr 7.

10. Wrażenie ogólne

10 pkt

Wrażenie ogólne oceniane jest przez sędziego na podstawie chęci psa do współpracy z przewodnikiem i kontaktu z nim, co wyraża się:

- szybkości reagowania psa na komendy i ruch przewodnika (z uwzględnieniem wielkości psa i możliwości fizycznych rasy), skupienia psa na przewodniku, stylu pracy psa
- sposobu zachowania przewodnika, ukrytego dopingowania psa.

Pies powinien cały czas być podporządkowany, nie oddalać się samowolnie od przewodnika.

Na ocenę doskonałą pies powinien pracować radośnie i chętnie, nie wykazywać oznak niechęci, stresu, obawy przed przewodnikiem. Pies sprawiający wrażenie wystraszonego, bojący się kontaktu z przewodnikiem powinien otrzymać ocenę niedostateczną. Jeśli przewodnik wywiera presję fizyczną wobec psa należy przyznać 0 punktów.

Pies Towarzyszacy 2 stopnia

1. Chodzenie przy nodze bez smyczy	30 pkt
2. Przywołanie <i>do mnie</i> i <i>do nogi</i>	20 pkt
3. Aportowanie własnego koziółka drewnianego	30 pkt
4. Skok przez przeszkodę	20 pkt
5. Zmiany pozycji <i>stój</i> / <i>siad</i> / <i>waruj</i>	30 pkt
6. <i>Stój</i> z marszu i powrót do psa	15 pkt
7. <i>Siad</i> z marszu i powrót do psa	15 pkt
8. <i>Waruj</i> z marszu i przywołanie do mnie	20 pkt
9. Pozostawanie w pozycji <i>siad</i>	10 pkt
10. Pozostawanie w pozycji <i>waruj</i>	10 pkt
<hr/>	
razem	200 pkt

1. Chodzenie przy nodze bez smyczy

30 pkt

Komendy: *równaj*, *noga*

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy około 45 kroków na wyznaczonej trasie. Komendy można wydać przy ruszaniu i zwrotach. Po przejściu 15 kroków przewodnik wykonuje zwrot w prawo, po przejściu następnych 15 kroków – zwrot w lewo, po dalszych 15 krokach wykonuje w tył zwrot w jednej linii i zatrzymuje się, a pies siada. Tą samą drogą przewodnik wraca z psem niezbyt szybkim biegiem do miejsca startu, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przyjsciu do miejsca startu wykonuje w tył zwrot i zatrzymuje się, a pies siada bez komendy.

Pies powinien przez całe ćwiczenie iść lub biec trzymając bark przy nodze przewodnika.

Przewodnik nie powinien zmieniać tempa marszu na prostych i przy zwrotach. Ręce powinny być trzymane w sposób naturalny.

Zwroty w tył przewodnik wykonuje przez lewe ramie, który można wykonać:

- z obejściem psa za przewodnikiem lub
- z obróceniem się psa z przewodnikiem bez opuszczania miejsca przy lewej nodze.

Obniżają ocenę: Wyprzedzanie, odsuwanie się na bok, zostawanie z tyłu, siadanie wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, doping, brak uwagi we wszystkich rodzajach ruchu (tempach) i zwrotach, presja wywierana na psa.

2. Przywołanie do mnie i do nogi

20 pkt

Komendy: *zostań*, *do mnie*, *noga*

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 3

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w miejscu wskazanym przez sędziego. Na polecenie sędziego przewodnik pozostawia psa w pozycji siedzącej (można dać komendę *zostań*) i odchodzi od niego na odległość 20 kroków, zatrzymuje się i odwraca w stronę psa. Na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą *i*/lub znakiem optycznym. Pies powinien jak najszybciej, najkrótszą drogą przybiec i usiąść blisko przed nim, a na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa do nogi, po czym pies powinien jak najszybciej usiąść przy lewej nodze przewodnika.

Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

- obchodząc przewodnika naokoło,
- obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

Ocenę obniżają: wolny bieg, siadanie niedokładne, wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, pomoc słowna fizyczna.

3. Aportowanie własnego koziółka drewnianego

30 pkt

Komendy: *(aport, do mnie, daj, noga)*

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 5

Przewodnik przynosi aport na początku ćwiczeń i odkłada go we wskazanym miejscu. W ćwiczeniu 3 udaje się po aport w sposób dowolny (z psem lub bez psa).

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w miejscu wskazanym przez sędziego.

Na polecenie sędziego przewodnik rzuca aport na odległość około 10 kroków (7 m). Aportem jest koziółek drewniany dostarczony przez przewodnika. Pies w czasie rzutu powinien spokojnie siedzieć przy nodze przewodnika. Na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do przyniesienia. Pies powinien szybko, najkrótszą drogą pobiec po przedmiot, podnieść go i na następną komendę *do mnie* szybko go przynieść. Komenda do powrotu może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu.

Po powrocie z aportem pies powinien usiąść bezpośrednio przed przewodnikiem, na komendę *daj* oddać aport, następnie na komendę *noga* usiąść przy nodze przewodnika.

Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać przedmiot w prawej ręce opuszczonej w dół.

Obniżają ocenę: Powolny bieg, błędy w podjęciu aportu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, trzymanie aportu nie w środku, zerwanie się psa po aport zanim przewodnik wyda komendę, błędy w siadaniu przed przewodnikiem lub przy nodze i zakończeniu ćwiczeń.

Za podjęcie aportu i nie przyniesienie go do przewodnika na co najmniej 2 kroki należy przyznać 0 punktów.

4. Skok przez przeszkodę

20 pkt

Komendy: *przeszkoda x2, noga,*

Komenda słowna *przeszkoda* może być powiązana z krótkim gestem.

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 5

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w odległości 3 m przed przeszkodą po stronie wskazanej przez sędziego.

Na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do skoku sam pozostając w miejscu rozpoczęcia ćwiczenia. Gdy pies przeskoczy „tam”, przewodnik może dać komendę do skoku powrotnego i następną komendą przywołuje psa komendą - *noga* na co pies powraca do przewodnika i siada bezpośrednio przy nodze.

Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

- obchodząc przewodnika naokoło,
- obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

O wysokości przeszkody – płotka decyduje sędzia - wybiera ją indywidualnie dla każdego psa spośród 3 wysokości – 30, 50, 70 cm (wysokość najbardziej zbliżona do wysokości psa w kłębie). Szerokość płotka min. 90 cm, maksimum 150 cm.

Wykonanie skoku tylko „tam”: ocena niedostateczna. Muśnięcie przeszkody każdorazowo 1 pkt minus, oparcie o przeszkodę każdorazowo 2 pkt minus. Niewykonanie skoku „tam” - należy przyznać 0 pkt. Inne błędy; obniżenia oceny w/g uznania sędziego.

5. Zmiany pozycji stój/siad/waruj

30 pkt

Komendy: *zostań, siad, waruj, stój*

Komendy słowne do zmiany pozycji na odległość mogą być powiązane z krótkim gestem.

Ilość dozwolonych komend dodatkowych dla każdej pozycji:2

Sędzia ustala dla całego egzaminu jednakową kolejność zmian pozycji – łącznie 3 zmiany.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem ćwiczenia przewodnik może poprosić sędziego o przypomnienie kolejności zmian pozycji.

Zmiany pozycji pies wykonuje przy znaczniku, względem którego nie powinien w trakcie wykonywania zmian pozycji przesunąć się więcej niż o 2 swoje długości.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Przewodnik może dać komendę *zostań* i odchodzi od psa na 10 kroków. Po zatrzymaniu odwraca się do psa. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendy do przyjęcia odpowiednich pozycji. Po zakończeniu zmian pozycji przewodnik wraca do psa i staje po jego prawej stronie. Jeżeli pies jest w pozycji innej niż *siad*, na polecenie sędziego przewodnik daje komendę *siad*.

Jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji po wydaniu 2 dodatkowych komend przewodnik wraca do psa i daje komendę żeby uzyskać żądaną pozycję, po czym odchodzi i kontynuuje ćwiczenie. Jeśli pies przyjmie żądaną pozycję po dojściu przewodnika, traci punkty wyłącznie za nie zaliczenie tej pozycji (10 pkt), jeśli nie przyjmie żądanej pozycji – ocena ogólna: 0 pkt.

Ocenę obniżają: Samowolna zmiana pozycji, opieszale wykonanie ćwiczenia. Za nie wykonany element ćwiczenia odlicza się 10 pkt. Jeżeli pies przesunie się o więcej jak 2 swoje długości niezależnie od kierunku można przyznać maks. ocenę niedostateczną – 20,5 pkt.

6. Stój w marszu i powrót do psa

15 pkt

Komendy: *noga, stój*

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy. Po przejściu ok. 10 kroków przewodnik daje psu komendę *stój* i sam kontynuuje marsz. Pies powinien niezwłocznie zatrzymać się w pozycji stojącej, przy czym przewodnik nie może zmienić tempa marszu ani obejrzeć się. Po odejściu na odległość 20 kroków przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik powraca do psa i staje po jego prawej stronie. Podejście do psa jest dowolne. Pies nie dostaje komendy *siad*.

Obniżają ocenę: Pomoc przewodnika, dodatkowe komendy, wykonanie przez psa kilku kroków po usłyszeniu komendy a przed zatrzymaniem się przewodnika. Jeżeli pies przyjmie inną pozycję niż „stój”; przewodnik obejrzy się odchodząc, można przyznać maks. ocenę niedostateczną – 10 pkt.

Jeżeli pies nie został, przewodnik wraca do punktu wyjścia i rozpoczyna następne ćwiczenie.

7. Siad w marszu i powrót do psa

15 pkt

Komendy: *równaj, siad*

Przewodnik rozpoczyna ćwiczenie bezpośrednio po zakończeniu ćwiczenia poprzedniego stojąc po prawej stronie stojącego psa.

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy. Po przejściu ok. 10 kroków przewodnik daje psu komendę *siad* i sam kontynuuje marsz. Pies powinien niezwłocznie usiąść, przy czym przewodnik nie może zmienić tempa marszu ani obejrzeć się. Po odejściu na odległość 20 kroków przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik powraca do psa i staje po jego prawej stronie.

Ocenę obniżają: Pomoc przewodnika, dodatkowe komendy, powolne siadanie.

Jeżeli pies przyjmie inną pozycję niż „siad”, przewodnik obejrzy się odchodząc, można przyznać ocenę niedostateczną - maks. 10 pkt.

Jeżeli pies nie został, przewodnik wraca do punktu wyjścia i rozpoczyna następne ćwiczenie.

8. Waruj w marszu i przywołanie do mnie i do nogi

20 pkt

Komendy: *noga, waruj, do mnie, noga*

Przewodnik stoi po prawej stronie siedzącego psa (po zakończeniu poprzedniego ćwiczenia).

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze. Po przejściu ok. 10 kroków przewodnik daje psu komendę *waruj* i sam kontynuuje marsz. Pies powinien niezwłocznie zawarować, przy czym przewodnik nie może zmienić tempa marszu ani obejrzeć się. Po odejściu na odległość 20 kroków przewodnik zatrzymuje się i odwraca do psa. Na znak sędziego przewodnik przywołuje psa komendą *do mnie*, na co pies szybko w linii prostej powraca i siada przed przewodnikiem, który następnie na polecenie sędziego przywołuje psa do nogi.

Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

Regulamin Egz-Zawodów Psów Towarzyszących 1,2,3 stopnia (2010)

- a. obchodząc przewodnika naokoło,
- b. obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

Ocenę obniżają: Pomoc przewodnika, dodatkowe komendy, powolne wykonywanie ćwiczeń. Jeżeli pies przyjmie inną pozycję niż „waruj”, lub przewodnik obejrzy się odchodząc, należy przyznać maks. ocenę niedostateczną – 13,5 pkt.

9. Pozostawanie w pozycji siad

10 pkt

Komendy: *zostań*

Dozwolona 1 komenda dodatkowa do zostania.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na polecenie sędziego przewodnik udaje się z psem na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się na co pies powinien niezwłocznie usiąść i odchodzi na odległość 20 kroków [może dać komendę *zostań*], po czym zatrzymuje się pozostając tyłem do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie wolno mu odwrócić głowy ani podchodzić do psa. Przy psie nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego przewodnik wraca do psa i staje z jego prawej strony. Sędzia daje sygnał do powrotu, gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy ćwiczenie nr 3 (aportowanie).

Sposób dojścia do zostającego psa jest dowolny.

Ocenę obniżają: doping do zostawiania i inne w/g uznania sędziego.

Ocena niedostateczna (maks. 6,5 pkt): a) pies zmieni pozycję; b) opuści miejsce zostawiania o więcej jak 2 swoje długości w trakcie podchodzenia przewodnika.

„0” pkt -Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 2 swoje długości przed zakończeniem ćwiczenia nr 3 przez innego psa..

10. Pozostawanie w pozycji waruj

10 pkt

Komendy: *waruj, zostań, siad*

Dozwolona 1 komenda dodatkowa do zostania

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę *waruj* i odchodzi od psa [może dać komendę *zostań*] na odległość 20 kroków, po czym zatrzymuje się pozostając tyłem do psa. Przewodnik powinien stać bez ruchu, nie może wpływać na psa gestami ani słowami, nie wolno mu odwrócić głowy ani podchodzić do psa. Przy zostającym psie nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie, które sędzia daje gdy drugi ćwiczący na placu pies skończy ćwiczenie nr 8 (waruj z marszu), przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i na polecenie sędziego daje komendę by pies usiadł.

Sposób dojścia do zostającego psa jest dowolny.

Ocenę obniżają: doping do zostawiania, i inne wg uznania sędziego.

Ocena niedostateczna: - pies opuści miejsce zostawiania o więcej jak 2 swoje długości po zakończeniu ćw. nr 6 (stój w marszu) przez drugiego psa; zmieni pozycję.

„0” pkt – Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 2 swoje długości przed zakończeniem ćw. nr 6 (stój w marszu) przez drugiego psa.

Pies Towarzyszący 3 stopnia

1. Chodzenie przy nodze bez smyczy	20 pkt
2. Przywołanie z zatrzymaniem <i>waruj</i>	20 pkt
3. Aportowanie koziółka obcego	15 pkt
4. Aportowanie koziółka obcego przez przeszkodę	15 pkt
5. Rozpoznanie i przyniesienie własnego koziółka	20 pkt
6. Zmiany pozycji <i>stój / siad / waruj</i>	30 pkt
7. <i>Stój, siad, waruj</i> z marszu	30 pkt
8. Wysyłanie naprzód z warowaniem	20 pkt
9. Szczekanie na komendę	10 pkt
10. Pozostawanie w pozycji <i>siad</i> (2 min.)	10 pkt
11. Pozostawanie w pozycji <i>waruj</i> (4 min.)	10 pkt
<hr/>	
razem	200 pkt

1. Chodzenie przy nodze bez smyczy

20 pkt

Komendy: *noga*

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy około 45 kroków na wyznaczonej trasie. Komendę *noga* można wydać tylko przy ruszaniu. Po przejściu 15 kroków przewodnik wykonuje zwrot w prawo lub w lewo. Kierunek pierwszego zwrotu określa sędzia dla całych zawodów. Następny zwrot przewodnik wykonuje znów po 15 krokach, w odwrotnym kierunku, a po dalszych 15 krokach zwrot w tył w jednej linii i zatrzymuje się, a pies siada (bez komendy). Na polecenie sędziego przewodnik wraca tą samą drogą z psem niezbyt szybkim biegiem do miejsca startu, wykonując jak poprzednio wszystkie zwroty. Po przyjsciu do miejsca startu przewodnik wykonuje w tył zwrot, zatrzymuje się, a pies siada bez komendy.

Następnie na znak sędziego przewodnik z psem przechodzą dwukrotnie przez grupę 3 – 5 wolno poruszających się po okręgu osób. Przewodnik musi obejść jedną osobę z prawej i jedną z lewej strony wykonując „ósemkę”, następnie zatrzymać się w środku grupy jeden raz, a pies powinien bez komendy usiąść przy nodze.

Następnie przewodnik z psem wychodzi z grupy i wraca do miejsca startu.

Pies powinien przez całe ćwiczenie iść lub biec trzymając bark przy nodze przewodnika.

Przewodnik nie powinien zmieniać tempa marszu na prostych i przy zwrotach. Ręce powinny być trzymane w sposób naturalny.

Zwroty w tył przewodnik wykonuje dowolnie przez prawe lub lewe ramię w jednej linii, zawsze w jeden sposób zgłoszony sędziemu przed ćwiczeniem. Zwrot przez lewe ramię przewodnik może wykonać:

a. z obejściem psa za przewodnikiem lub

b. z obróceniem się psa z przewodnikiem bez opuszczania miejsca przy lewej nodze.

Obniżają ocenę: wyprzedzanie, odsuwanie się na bok, zostawanie z tyłu, siadanie wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, pomoc fizyczna, brak uwagi we wszystkich rodzajach ruchu (tempach) i zwrotach, presja wywierana na psa. Ugryzienie człowieka przy przechodzeniu przez grupę lub ucieczka przed grupą – dyskwalifikacja. Wykonanie zwrotu w tył niezgodnie z wykonanym pierwszym, zgłoszonym sędziemu zwrotem – ocena maks. niedostateczna.

2. Przywołanie z zatrzymaniem *waruj*

20 pkt

Komendy: *zostań, noga, waruj, noga,*

Ilość dozwolonych dodatkowych komend do warowania: 1

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w miejscu wskazanym przez sędziego.

Na polecenie sędziego przewodnik pozostawia psa w pozycji siedzącej (można dać komendę *zostań*) i odchodzi od niego na odległość 30 kroków, zatrzymuje się i odwraca w stronę psa. Na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą słowną lub znakiem optycznym. Pies powinien jak najszybciej, najkrótszą drogą biec do przewodnika. Gdy pies przebiegnie połowę dystansu (w okolicach znacznika niewidocznego dla psa) przewodnik daje komendę *waruj*, która może być połączona z krótkim gestem. Pies powinien niezwłocznie zawarować. Następnie, na

polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa komendą *noga*. Pies powinien jak najszybciej, najkrótszą drogą przybiec do nogi przewodnika i usiąść przy lewej nodze przewodnika. Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

- a. obchodząc przewodnika naokoło,
- b. obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

Obniżają ocenę: Wolny bieg, siadanie i warowanie niedokładne, wolne lub z ociąganiem, dodatkowe komendy, powolne przyjęcie pozycji waruj, pomoc komendami lub fizyczna. Nie przyjęcie pozycji waruj, lub przyjęcie jej na dystansie większym niż 3 długości psa: ocena niedostateczna (maks. 13,5 pkt). Nie przyjęcie pozycji waruj po 1 dodatkowej komendzie – należy przyznać „0” pkt.

3. Aportowanie koziółka obcego

15 pkt

Komendy: (*aport, do mnie, daj, noga*)

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 2

Przed rozpoczęciem ćwiczenia przewodnik idzie po przygotowany przez organizatora aport, dowolnie, sam lub z psem.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w miejscu wskazanym przez sędziego.

Na polecenie sędziego przewodnik rzuca aport na odległość około 10 kroków (7 m). Aportem jest koziółek drewniany wybrany przez przewodnika spośród koziółków o wagach ok. 650 g, 450 g, 200 g dostarczonych przez organizatora. Pies w czasie rzutu powinien spokojnie siedzieć przy nodze przewodnika. Na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do przyniesienia. Pies powinien szybko, najkrótszą drogą pobiec po przedmiot, podnieść go i na następną komendę *do mnie* również najkrótszą drogą, szybko go przynieść. Komenda do powrotu może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu.

Po powrocie z aportem pies musi przybiec jak najkrótszą drogą do przewodnika i usiąść bezpośrednio przed nim, na komendę *daj* oddać aport, następnie na komendę *noga* usiąść przy nodze przewodnika.

Przewodnik może dać psu komendę *daj* po 2-3 sekundach od chwili, gdy pies usiądzie z aportem.

Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać przedmiot w prawej ręce opuszczonej w dół.

Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

- a. obchodząc przewodnika naokoło,
- b. obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

Obniżają ocenę: Powolny bieg, błędy w podjęciu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, nie trzymanie aportu za środek, zerwanie się psa po aport zanim przewodnik wyda komendę, błędy w siadaniu przed przewodnikiem i zakończeniu ćwiczeń. Za podjęcie aportu i nie przyniesienie go do przewodnika na co najmniej 1 krok (ok. 70 cm) należy przyznać 0 punktów.

4. Aportowanie koziółka obcego przez przeszkodę

15 pkt

Komendy: (*przeszkoda, aport, przeszkoda, do mnie, daj, noga*)

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 2

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w odległości 3 m przed przeszkodą po stronie wskazanej przez sędziego.

Na polecenie sędziego przewodnik rzuca aport na odległość około 10 kroków tak, by aport znalazł się po drugiej stronie przeszkody. Rzut nie może być powtórzony.

Następnie, na polecenie sędziego przewodnik wysyła psa komendą do skoku przez przeszkodę sam pozostając w miejscu rozpoczęcia ćwiczenia.

Pies w czasie rzutu powinien spokojnie siedzieć przy nodze przewodnika, a na komendę do skoku swobodnie przeskoczyć przez przeszkodę. Komenda do skoku przez przeszkodę może być wydana, gdy koziółek nieruchomo leży na ziemi.

Komenda *aport* może być wydana najpóźniej do zakończenia skoku. Pies po przeskoczeniu powinien szybko, najkrótszą drogą, pobiec po koziółek i podjąć go. Następnie można przywołać psa komendą *do mnie* na co pies powraca do przewodnika skacząc powtórnie, siada przed przewodnikiem, a na komendę *daj* wydaną po 2-3 sekundach oddaje aport, następnie na komendę *noga* siada przy nodze przewodnika.

Komenda przywołująca może być połączona z komendą do przeskoku powrotnego i może być wydana dopiero, gdy pies trzyma aport.

Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać go w prawej ręce opuszczonej w dół. Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

- obchodząc przewodnika naokoło,
- obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

Aportem jest koziołek drewniany wybrany przez przewodnika spośród koziołków o wagach ok. 650 g, 450 g, 200 g dostarczonych przez organizatora
O wysokości przeszkody – płotka decyduje sędzia - wybiera ją indywidualnie dla każdego psa spośród 3 wysokości – 30, 50, 70 cm (najbardziej zbliżoną do wysokości psa w kłębie). Szerokość płotka min. 90 cm, maksimum 150 cm.

Ocenę obniżają: Powolny bieg, błędy w podjęciu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, nie trzymanie aportu w środku, zerwanie się psa po aport zanim przewodnik wyda komendę, błędy w siadaniu przy nodze lub przed przewodnikiem i zakończeniu ćwiczeń.

0 pkt przyznaje się za podjęcie aportu i nie przyniesienie go do przewodnika na odl. 1 kroku (ok. 70 cm) i za danie komendy do przyniesienia po skoku.

Ocenę niedostateczną (maks. 10 pkt) przyznaje się za: - pokonanie przeszkody w jedną stronę i przyniesienie aportu; - pokonanie przeszkody w obie strony bez przyniesienia aportu; za zmianę pozycji przewodnika po daniu pierwszej komendy do skoku.

Za muśnięcie przeszkody przy skoku obniża się ocenę o 1 pkt. za każdym razem, za oparcie przy przeszkoku każdorazowo 2 pkt.

5. Rozpoznanie i przyniesienie własnego koziołka 20 pkt

Komendy: *zostań, szukaj lub aport, do mnie, daj, noga.*

Ilość dozwolonych dodatkowych komend: 3

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej, w odległości 10 kroków od miejsca gdzie uprzednio rozłożono 5 – 7 „koziołków” wzdłuż kierunku wybiegania psa lub w linii poprzecznej.

Sposób rozłożenia aportów ustala sędzia każdorazowo dla danej imprezy.

Na polecenie sędziego przewodnik zostawia psa w pozycji siedzącej, przodem do aportów (dozwolone wydanie komendy *zostań*) i kładzie własny „koziołek” między już rozłożone. Następnie przewodnik wraca do psa.

Następnie na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę *do szukania* wysyłając psa w kierunku przedmiotów (nie można wskazać kierunku ręką, ani dać ręki do nawęszania). Pies powinien na komendę pobiec do leżących przedmiotów, obwąchać je, a po samodzielnym rozpoznaniu podnieść i przynieść własny „koziołek”. Komenda do powrotu psa może być wydana dopiero po podjęciu przez psa przedmiotu. Maksymalny czas wykonywania ćwiczenia – 30 sek. od dania komendy *aport*.

Po powrocie z aportem pies powinien usiąść bezpośrednio przed przewodnikiem, na komendę *daj* oddać aport, następnie na komendę *noga* usiąść przy nodze przewodnika.

Po odebraniu przedmiotu przewodnik powinien trzymać przedmiot w prawej ręce opuszczonej w dół.

Przyjście do nogi przewodnika pies może wykonywać na dwa sposoby:

- obchodząc przewodnika naokoło,
- obracając się przed przewodnikiem i bezpośrednio siadając przy nodze.

*Podjęcie obcego aportu, odłożenie go i przyniesienie właściwego – maks. ocena dobra. Podjęcie kilku obcych aportów, odłożenie ich i przyniesienie właściwego – ocena maks. niedostateczna
Gdy pies wyjął swój aport z szeregu, lecz nie przyniósł go – ocena niedostateczna (0-13,5 pkt)
Ocenę obniżają: powolne wykonanie ćwiczenia, błędy w podjęciu własnego aportu, wolny powrót, upuszczenie aportu podczas przychodzenia do przewodnika, bawienie się, gryzienie, trzymanie aportu nie w środku, błędy w siadaniu przed przewodnikiem lub przy nodze i zakończeniu ćwiczeń.
Jeżeli przewodnik zmieni miejsce stania w czasie wykonywania ćwiczenia – ocena maks. niedostateczna.*

6. Zmiany pozycji stój/siad/waruj (3x10 pkt) 30 pkt

Komendy: *zostań, stój, siad, waruj*

Ilość dozwolonych komend dodatkowych dla każdej pozycji: 1

Regulamin Egz–Zawodów Psów Towarzyszących 1,2,3 stopnia (2010)

Komendy do zmiany pozycji na odległość mogą być słowne lub krótkimi gestami. Sędzia ustala dla całego egzaminu jednakową kolejność zmian pozycji – łącznie 3 zmiany. Bezpośrednio przed rozpoczęciem ćwiczenia przewodnik może poprosić sędziego o przypomnienie kolejności zmian pozycji.

Zmiany pozycji pies wykonuje przy znaczniku, względem którego nie powinien w trakcie wykonywania zmian pozycji przesunąć się więcej niż o jedną swoją długość.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Przewodnik może dać komendę *zostań* i odchodzi od psa na 20 kroków. Po zatrzymaniu odwraca się do psa. Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendy do przyjęcia odpowiednich pozycji (w ustalonej kolejności). Po zakończeniu zmian pozycji przewodnik wraca do psa i staje po jego prawej stronie. Jeżeli pies jest w pozycji innej niż *siad*, na polecenie sędziego po 2-3 sekundach przewodnik daje komendę *siad*. Dojście do psa jest dowolne.

Ocenę obniżają: samowolna zmiana pozycji, opieszale wykonanie ćwiczenia.. Za nie wykonany element ćwiczenia odlicza się 10 pkt. Jeśli pies nie przyjmie zadanej pozycji po wydaniu 1 dodatkowej komendy przewodnik wraca do psa i daje komendę żeby uzyskać żadaną pozycję, po czym oddala się i kontynuuje ćwiczenie. Jeśli pies przyjmie żadaną pozycję po powrocie przewodnika, traci punkty wyłącznie za nie zaliczenie tej pozycji (10 pkt), jeśli nie przyjmie żadnej pozycji – ocena 0 pkt. Przesunięcie się psa o więcej jak 1 swoją długość niezależnie od kierunku – ocena maks. niedostateczna – 20,5 pkt.

7. Stój, siad, waruj z marszu

30 pkt

Komendy: *równaj, stój, siad, waruj, noga*

Ilość dozwolonych dodatkowych komend: 0

Sędzia ustala na początku zawodów jednakową kolejność wykonywania ćwiczeń *stój, siad, waruj*.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze w linii prostej. Po przejściu ok. 10 kroków przewodnik daje psu pierwszą ustaloną komendę i sam kontynuuje marsz bez zatrzymywania się, zmiany tempa i oglądania się na psa. Pies powinien niezwłocznie przyjąć wskazaną pozycję. Po odejściu na odległość 10 kroków przewodnik nie odwracając się do psa daje psu komendę *do noga*, na co pies powinien jak najszybciej najkrótszą drogą podbiec do przewodnika i rozpocząć marsz przy nodze. Gdy pies dobiegnie do przewodnika, kolejne ćwiczenia wykonuje się w taki sam sposób, bez zatrzymywania się. Ćwiczenie kończy się zatrzymaniem przewodnika i psa w postawie wyjściowej.

Ocenę obniżają: Pomoc przewodnika, opieszale wykonanie ćwiczenia, zmiana pozycji, niedokładne podbieganie do nogi, samowolne podchodzenie do przewodnika. Za przyjęcie przez psa innej pozycji niż wymagana, dodatkową komendę, obejrzenie się przewodnika odlicza się 5 pkt. (za każdy element ćwiczenia). Za nie zatrzymanie się psa odlicza się 10 pkt dla każdego elementu.

8. Wysyłanie naprzód z warowaniem

20 pkt

Komendy: *równaj, naprzód, waruj, siad*

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 2

Komenda słowna do wysyłania naprzód może być powiązana z gestem. Może to być jeden krótki gest lub przewodnik może trzymać uniesioną rękę tak długo, aż pies się położy. Powtarzanie gestu jest dodatkową komendą.

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na znak sędziego przewodnik rozpoczyna marsz z psem przy nodze, bez smyczy, w wyznaczonym kierunku w linii prostej. Po 10 krokach przewodnik daje psu komendę do wybiegnięcia naprzód i zatrzymuje się. Pies musi oddalić się linii prostej, bez ociągania, w szybkim tempie na odległość około 30 kroków. Następnie przewodnik na znak sędziego daje komendę do warowania, którą pies musi natychmiast wykonać. Pies może położyć się w dowolnym kierunku. Na polecenie sędziego przewodnik udaje się do psa i staje po jego prawej stronie. Dojście do psa jest dowolne. Na kolejne polecenie sędziego przewodnik daje komendę by pies usiadł.

Ocenę obniżają: Błędy w wykonaniu, bieg przewodnika psem, nie zatrzymanie się przewodnika, wolne wybieganie, wyraźne odchylenie kierunku na bok, za małą odległość, położenie się z ociąganiem lub zbyt wczesne, bez komendy; niespokojne leżenie, przedwczesne wstanie w końcówce ćwiczenia.

9. Szczekanie na komendę

10 pkt

Komendy: *głos, waruj, siad*

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 2

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej w miejscu wskazanym przez sędziego.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę *głos*. Pies powinien natychmiast zaszczekać więcej niż jeden raz, a następnie na komendę *waruj* wydaną przez przewodnika - zawarować. Na znak sędziego przewodnik daje psu komendę *siad*, na co pies powinien niezwłocznie usiąść.

Ocenę obniża mało intensywne szczekanie psa, wolne warowanie, wolne siadanie, dodatkowe komendy. Jeżeli pies nie zaszczeka po 2 dodatk. komendach – 0 pkt.

10. Pozostawanie w pozycji *siad*

10 pkt

Komendy: *zostań*

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 2

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na polecenie sędziego przewodnik udaje się z psem na wyznaczone miejsce, zatrzymuje się na co pies powinien niezwłocznie usiąść. Przewodnik odchodzi (może dać komendę *zostań*) i nie oglądając się odchodzi do przygotowanej kryjówki, w której jest dla psa niewidoczny. Przy psie nie wolno zostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego po upływie 2 minut przewodnik wraca do psa i staje z jego prawej strony. Czas liczy się od momentu zniknięcia przewodnika z pola widzenia psa.

Sposób dojścia do zostającego psa jest dowolny.

Ocenę obniżają: Brak koncentracji w oczekiwaniu, niespokojne siedzenie. podejście psa do nadchodzącego przewodnika.

Ocena niedostateczna (maks.6,5 pkt): a) pies zmieni pozycję, b) opuści miejsce zostawiania o więcej jak 1 swoją długość po zakończeniu ćw. nr 3 przez drugiego psa.

„0” pkt - Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 1 swoją długość przed zakończeniem ćwiczenia nr 3 przez drugiego psa.

11. Pozostawanie w pozycji *waruj*

10 pkt

Komendy: *waruj, zostań, siad*

Ilość dozwolonych komend dodatkowych: 2

Ćwiczenie rozpoczyna się w pozycji wyjściowej.

Na polecenie sędziego przewodnik daje psu komendę *waruj* i nie oglądając się odchodzi (może dać komendę *zostań*) do przygotowanej kryjówki, w której jest dla psa niewidoczny. Przy zostającym psie nie wolno pozostawiać żadnych przedmiotów. Na polecenie sędziego po upływie 4 minut przewodnik wraca do psa, staje z jego prawej strony i na następne polecenie sędziego daje komendę by pies usiadł. Czas liczy się od momentu zniknięcia przewodnika z pola widzenia psa. Sposób dojścia przewodnika do zostającego psa jest dowolny.

Ocenę obniżają: Brak koncentracji w oczekiwaniu, niespokojne warowanie, przełożenie się z boku na bok, podejście psa do nadchodzącego przewodnika jak i zmiana pozycji w trakcie dochodzenia..

Ocena niedostateczna (maks. 6,5 pkt): a) gdy pies zmieni pozycję; b) opuści miejsce zostawiania o więcej jak 1 swoją długość po zakończeniu ćw. nr 9 przez drugiego psa.

„0” pkt - Jeżeli pies oddali się na odległość większą niż 1 długość psa przed zakończeniem ćwiczenia nr 7 przez innego psa.

Niniejszy regulamin przyjęty został w dniu 5.06.2009 r. przez Zarząd Główny do stosowania w Związku Kynologicznym w Polsce od 1.01.2010 r. z okresem przejściowym 1.10.2009 – 31.12.2009, w którym może być stosowany równolegle do regulaminu egzaminów Psów Towarzyszących i zawodów Psów Towarzyszących obowiązujących dotychczas. Tracą one swoją moc prawną w dniu 31.12.2009 r.

Regulaminy Psów Towarzyszących -Tropiących I i II stopnia pozostają bez zmian.

Główna Komisja Szkolenia Psów składa podziękowanie wszystkim osobom współpracującym przy opracowaniu regulaminu.